

Λειτουργία και Δραστηριότητες Κατασκηνώσεων

Λειτουργία και Δραστηριότητες Κατασκηνώσεων:
Ελεύθερη Κατασκήνωση στην Ύπαιθρο

Νικόλαος Θεοδωράκης
Επίκουρος Καθηγητής Τ.Ε.Φ.Α.Α Σερρών, Α.Π.Θ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

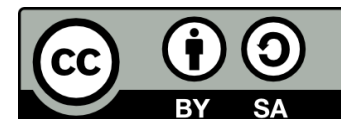

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Λειτουργία και Δραστηριότητες Κατασκηνώσεων

Ελεύθερη Κατασκήνωση στην Ύπαιθρο

Περιεχόμενα ενότητας

1. Ορισμός της ελεύθερης κατασκήνωσης στην ύπαιθρο
2. Οφέλη από την ελεύθερη κατασκήνωση
3. Επίπεδα δυσκολίας στην ελεύθερη κατασκήνωση
4. Σχεδιασμός της ελεύθερης κατασκήνωσης
5. Οργάνωση της ελεύθερης κατασκήνωσης
6. Ατυχήματα που συνδέονται με την ελεύθερη κατασκήνωση
7. Προσόντα του αρχηγού της ελεύθερης κατασκήνωσης

Σκοποί ενότητας

- Να γίνει αναφορά στα οφέλη της ελεύθερης κατασκήνωσης
- Να γίνει αναφορά και διαχωρισμός στα επίπεδα δυσκολίας της ελεύθερης κατασκήνωσης
- Να γίνει αναφορά στον σχεδιασμό και τις ευθύνες για μια ελεύθερη κατασκήνωση
- Να γίνει αναφορά στα πιθανά ατυχήματα, αλλά και στα προσόντα που πρέπει να διαθέτει ένας αρχηγός ελεύθερης κατασκήνωσης

Ορισμός της ελεύθερης κατασκήνωσης στην ύπαιθρο

- Η «κατασκήνωση σε υπαίθριο χώρο» στην αντίληψη του καθενός δημιουργεί ποικίλες εικόνες και προσδοκίες, ανάλογα με αντίστοιχες προσωπικές εμπειρίες και ακούσματα που έχει βιώσει.
- Η ελεύθερη κατασκήνωση στην ύπαιθρο μπορεί να γίνει από ένα άτομο ή περισσότερα είτε σε χώρο οργανωμένο και περιφραγμένο από τους κατασκηνωτές είτε σε χώρο ελεύθερο, κάπου μέσα στο φυσικό περιβάλλον σε αντίσκηνα ή άλλες πρόχειρες κατασκευές, χωρίς τη χρήση κτηριακών εγκαταστάσεων.

Οφέλη από την ελεύθερη κατασκήνωση

- Δίνει τη δυνατότητα στον συμμετέχοντα της άμεσης επαφής με το φυσικό περιβάλλον.
- Δημιουργεί την υποχρέωση της συμβίωσης με τα άλλα υπόλοιπα μέλη-κατασκηνωτές.
- Συνδέεται με την έννοια των διακοπών, της φυγής από το περιβάλλον της καθημερινότητας, της υγιεινής ζωής, της «αλλαγής», της «εξερεύνησης» και της «περιπέτειας».

Επίπεδα δυσκολίας στην ελεύθερη κατασκήνωση

- Τα επίπεδα δυσκολίας για τη διαβίωση σε κατασκήνωση σε φυσικό περιβάλλον εξαρτώνται κυρίως:
  1. από την μορφή της κατασκήνωσης
  2. από το επίπεδο εμπειρίας των κατασκηνωτών

Επίπεδα δυσκολίας στην ελεύθερη κατασκήνωση

Α) Περιοχές ελεύθερης κατασκήνωσης στην ύπαιθρο, πρόσβαση με αυτοκίνητο

- Οι χώροι αυτού το είδους ονομάζονται «χώροι αναψυχής» ή «δασικοί χώροι αναψυχής» ή «χώροι πικνίκ».

Υπάρχει μόνιμα σχετικός εξοπλισμός όπως:

- κατάλληλα διαμορφωμένος φυσικός χώρος για διανυκτέρευση,
- βρύση με πόσιμο νερό,
- τουαλέτες
- ξύλινα τραπέζια για φαγητό
- χώρος για το ψήσιμο του φαγητού
- χώρος υποδοχής των απορριμμάτων

Επίπεδα δυσκολίας στην ελεύθερη κατασκήνωση

B) Περιοχές ελεύθερης κατασκήνωσης στην ύπαιθρο, πρόσβαση χωρίς μεταφορικό μέσο

- Η πρόσβαση γίνεται με τα πόδια ή με τα ζώα
- Συνήθως ο προορισμός βρίσκεται σε αξιόλογο υψόμετρο, έτσι απευθύνεται σε άτομα με ανάλογη εμπειρία, με ικανοποιητικό επίπεδο δεξιοτήτων διαβίωσης και ανάλογης φυσικής κατάστασης
- Οι συμμετέχοντες κουβαλούν συνήθως τον απαραίτητο εξοπλισμό, όπου η ποιότητα τους παίζει σημαντικό ρόλο όπως αδιάβροχο αντίσκηνο και ελαφρύς αδιάβροχός και ζεστός υπνόσακος

Επίπεδα δυσκολίας στην ελεύθερη κατασκήνωση

Γ) Χειμερινή ελεύθερη κατασκήνωση στην ύπαιθρο

- Απευθύνεται σε άτομα με εξειδικευμένες γνώσεις και ειδικό εξοπλισμό, όπως ολοκληρωμένους ορειβάτες και χιονοδρόμους
- Η διαβίωση και η διανυκτέρευση εμπεριέχει κινδύνους όπως:
- Δεν μπορεί να στεγνώσει ο εξοπλισμός (ρούχα, παπούτσια)
- Δυσκολία στην παρασκευή φαγητού
- Δυσκολία στη διατήρηση του νερού σε υγρή μορφή
- Παραμονή πολλών ατόμων για μέρες μέσα στο αντίσκηνο λόγω άσχημων καιρικών συνθηκών (χιονοθύελλα)
- Κίνδυνος από χιονοστιβάδες
- Αποκλεισμός της ομάδας λόγω μεγάλης ποσότητας χιονιού

Επίπεδα δυσκολίας στην ελεύθερη κατασκήνωση

Δ) Κινητή ελεύθερη κατασκήνωση στην ύπαιθρο

- Αποτελεί συνήθως μέρος μιας πολυήμερης διάσχισης ενός ορεινού όγκου ή μιας περιήγησης σε ένα ορεινό όγκο με διαφορετικής μορφής δράση κάθε μέρα.
- Τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων δεν είναι περιοριστικά παρόλα αυτά θα πρέπει να έχουν ικανότητες και αντοχές στη διαβίωση στην ύπαιθρο
- Συνήθως υπάρχει η υποστήριξη της δράσης από ένα ελαφρύ όχημα τύπου τζιπ, το οποίο μεταφέρει τον εξοπλισμό διανυκτέρευσης από το ένα μέρος στο άλλο
- Επίσης μπορεί να γίνει διανυκτέρευση στην ύπαιθρο με την χρήση μόνο ενός υπνόσακου
- Πιθανότητες τραυματισμών και έκθεσης σε ερπετά και έντομα

Σχεδιασμός της ελεύθερης κατασκήνωσης

Περιοχές όπου ενδείκνυται να γίνει η ελεύθερη κατασκήνωση:

- Να είναι σε ανοικτό μέρος και να απαιτεί όσο το δυνατό λιγότερη προετοιμασία για το στήσιμο των σκηνών
- Το έδαφος να είναι πλάτωμα και μαλακό (χόρτα, φύλλα)
- Να μην είναι φυσικός διάδρομος –πέρασμα ζώων
- Να είναι πίσω από φυσικά εμπόδια, όπως βράχια ή συστάδες δέντρων, τα οποία θα ανακόπτουν τη δύναμη πιθανού αέρα
- Να μην είναι σε βαθούλωμα διότι σε πιθανή βροχή θα μαζευτούν όλα τα νερά της περιοχής
- Να υπάρχει φυσικά προφυλαγμένο μέρος για το άναμμα της φωτιάς
- Να γίνεται εύκολα ο εντοπισμός της κατασκήνωσης και κατά τη διάρκεια της νύχτας

Οργάνωση της ελεύθερης κατασκήνωσης

- Πρωταρχικό μέλημα είναι η διασφάλιση της σωματικής ακεραιότητας των συμμετεχόντων,
- όπου εκτός των άλλων σημαντικοί παράγοντες για την ασφάλεια όλων είναι το επίπεδο εμπειρίας και ικανότητας των συμμετεχόντων.
- Ο αρχηγός της ομάδας θα πρέπει να αναθέσει συγκεκριμένες ευθύνες και εργασίες στα μέλη της ομάδας διότι τίποτε δεν θα πρέπει να γίνει στην τύχη
- Ανάλογα με τον αριθμό των συμμετεχόντων αναφορικά θα πρέπει να οριστούν:
  1. Υπεύθυνος αποθήκευσης τροφίμων και μαγειρείου
  2. Υπεύθυνος ανάμματος και συντήρησης της φωτιάς
  3. Υπεύθυνος δημιουργίας τουαλέτας και καθαριότητας
  4. Υπεύθυνος οριοθέτησης της κατασκήνωσης και φύλαξης των σκηνών
  5. Υπεύθυνος ασφάλειας και δημιουργίας σχεδίου αντιμετώπισης έκτακτων καταστάσεων

Ατυχήματα που συνδέονται με την ελεύθερη κατασκήνωση

Τα ατυχήματα που συνδέονται με την ελεύθερη είναι:

1. Η φωτιά, ειδικά εάν γίνεται χρήση με γκαζάκι για μαγείρεμα ή φωτισμό. Θα πρέπει να υπάρχει πάντα κοντά στη φωτιά νερό και χώμα για κατάσβεση και το γκαζάκι μνα μην χρησιμοποιείται μέσα σε χαμηλό αντίσκηνο
2. Η ελλιπής φύλαξη των τροφίμων. Ο εντοπισμός των τροφίμων από τα ζωντανά της περιοχής είναι πολύ εύκολος, ακόμη και στα σκουπίδια δεν θα πρέπει να πετάμε τρόφιμα

Προσόντα του αρχηγού της ελεύθερης κατασκήνωσης

1. Τα προσόντα του αρχηγού της ελεύθερης κατασκήνωσης επεκτείνονται από την άσκηση κατάλληλης ηγεσίας μέχρι την ικανότητα λήψης απόφασης και επίλυσης προβλημάτων.
2. Ο αρχηγός οφείλει να έχει οικολογική συνείδηση και να λειτουργεί με περιβαλλοντική ευαισθησία.
3. Θα πρέπει να έχει γνώσεις πρώτων βοηθειών.

Βιβλιογραφία

1. Palmberg, I.E. & Kuru, J. (2000). Outdoor Activities as a Basis for Environmental Responsibility. *The Journal of Environmental Education*, 31 (4), 432-36.
2. Standeven, J. & De Knop, P. (1999). Sport Tourism. Human Kinetics, USA. Leave No Trace (1996). PO Box 997, Boulder, CO 80306.
3. Blomley, P. (1994). Countryside Recreation, A handbook for managers. E & FN SOPN, London.

Βιβλιογραφία

4. Ford, P. & Blanchard, J. (1993). Leadership and Administration of Outdoor Pursuits. Venture Publishing, USA.
5. Priest, S. & Gass, M.A. (1997). Effective leadership in adventure programming (pp.13-24). Champaign, IL: Human Kinetics.
6. Κουθούρης, Χ. (2009). Υπαίθριες Δραστηριότητες Αναψυχής, Ακραία Αθλήματα. Εκδόσεις Χριστοδουλίδη. Θεσσαλονίκη.

Ευχαριστώ

Επεξεργασία: Παναγιώτα Μπαλάσκα

Θεσσαλονίκη, 25/01/2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

